

УДК 339.977

ПРОГНОЗУВАННЯ СВІТОВИХ ЦІН НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКУ ПРОДУКЦІЮ**Безсмертна О. Р.**

Київський національний університет технологій та дизайну

Гавриленко О. В.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

У даній статті описано систему прогнозування світових цін на сільськогосподарську продукцію. Дана система дозволить стабілізувати проблему невідповідності між існуючим і необхідним рівнем споживання населенням продуктів харчування.

Ключові слова: прогнозування, продовольчі ресурси, сільське господарство, продовольча криза

Важливим питанням сучасного етапу розвитку суспільства є його забезпечення необхідним обсягом продовольчих ресурсів. Існує досить гостра проблема невідповідності між існуючим і необхідним рівнем споживання населенням продуктів харчування. Це пов'язано, на самперед, із зростанням чисельності населення Землі, постійними природними катаклізмами, змінами клімату через глобальне потепління, відсутності нових розробок у сфері сільського господарства, за рахунок чого продуктивність праці залишається на тому ж рівні, підвищення собівартості продукції, негативними економічними та політичними тенденціями та ін.

Постановка завдання

Існує проблема у зв'язку з тим, що спекуляції на ринку сприяють зростанню цін на продовольство. Спад на світових ринках нерухомості і цінних паперів привів до припливу на ф'ючерсні ринки сільськогосподарських товарів фінансових ресурсів традиційних установ, таких як хеджеві і пенсійні фонди, і нещодавно з'явилися фонди, пов'язані з сировинними товарами, яких об'єднує одна мета – отримання прибутку.

Результати досліджень

Для того, щоб забезпечити життя населення планети загалом і кожної країни окремо, необхідний активний розвиток сільськогосподарської галузі народного господарства. Продукція сільського господарства майже на 70% забезпечує роздрібний товарообіг країни, в Україні її частка становить майже 40% обсягу валового

внутрішнього продукту. Сільське господарство є також важливою сировинною базою для харчової та легкої промисловості та все частіше використовується у якості біопалива. Саме через виникнення такого нового попиту простежуються нестача сільськогосподарської продукції на душу населення.

У сільському господарстві постійно розвиваються продуктивні сили та відносини економічної власності. Найбільш швидкими темпами ці зміни відбуваються в останні два століття. Так, у середині XVIII ст. у сільському господарстві було зайнято до 80% сукупної робочої сили на планеті. На межі XIX-XX ст. у розвинутих країнах світу в цій галузі було зайнято майже 40% населення (у промисловості – 35%), наприкінці 90-х років XX ст. – приблизно 5% працездатного населення, а в США – лише 2,5%. В Україні цей показник становив наприкінці 90-х років XX ст. 17%. Таке різке зменшення чисельності зайнятих у сільському господарстві в розвинутих країнах зумовлено значним зростанням продуктивності праці у цій галузі, що дає змогу малій кількості працівників прогодувати основну масу населення. Наприклад, у США один зайнятий у цій сфері працівник забезпечує продуктами майже 139 жителів країни, а в Україні – лише 12-13 [7].

Розвиток зовнішньої торгівлі, зокрема нарощування експорту країни на світовому ринку, збільшення або, принаймні, збереження його питомої ваги у світовій торгівлі є надзвичайно важливим чинником функціонування національної економіки будь-якої держави. Стратегічне значення зовнішньої торгівлі для України зумовлюється тим, що модернізація економіки, залучення масштабних іноземних інвестицій, новітніх технологій можливі лише за умови формування в країні стійкої, відкритої до зовнішнього світу господарської системи, органічного включення України в систему глобального розподілу праці. Це тісно стосується продукції сільськогосподарського сектору, адже Україна має величезні ресурси, які можна використати для забезпечення конкурентних переваг на світовому ринку.

Україна є вагомим експортером сільськогосподарської продукції на світовому ринку. Найбільшу частину товарів, що вивозиться за кордон складають зерно та олія. У 2009 році частка зерна у структурі українського експорту становила 9%. Але цей обсяг можна збільшити за рахунок інтенсивного розвитку аграрного сектору, тим більше, що попит на цю групу товарів існує, і це супроводжується підвищенням ціни. Проте негативні тенденції на світовому ринку, а також невідповідна політика з боку держави в

нашій країні призвела до зменшення частки товарів АПК в загальній кількості експорту, що показано на рисунку.

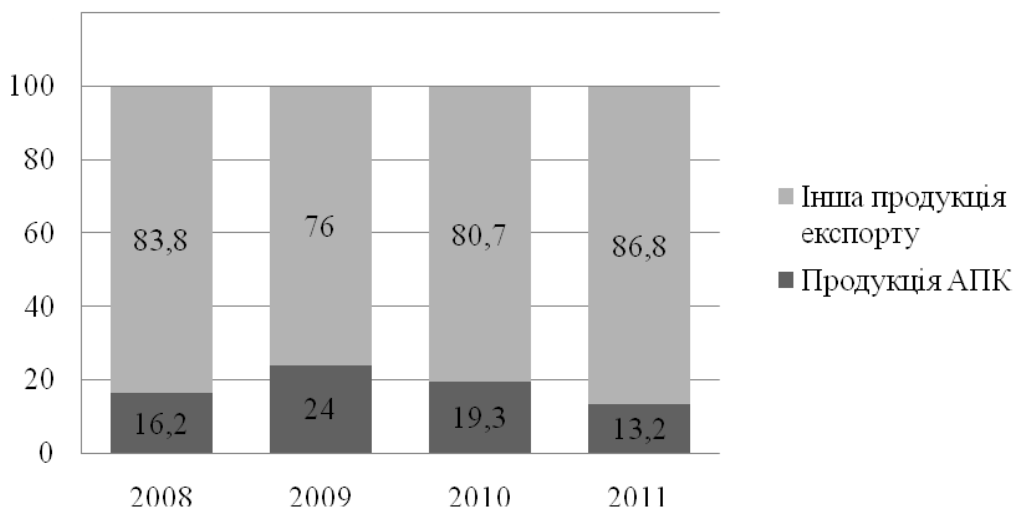

Рисунок. Частка продукції АПК в загальному експорті, %

Україна має достатній потенціал, щоб виробити і експортувати більшу кількість продукції ніж на даний час. Це допоможе скоротити негативне зовнішньоторговельне сальдо, так як в нашу країну ввозиться товарів і послуг більше ніж вивозиться. Отримуючи підтримку від держави дрібні сільськогосподарські виробники будуть зацікавлені у виробництві товарів, так як ціни на світовому ринку зростають і простежується недостача продовольчої продукції.

Ціна на сировинні товари зросла в серпні 2014 року у зв'язку з зменшенням урожаю у найбільших виробничих регіонах світу, зниженням обсягів поставок і збільшенням попиту на продукцію через збільшення економічного росту країн, що розвиваються. Період неврівноваженості на ринку сільськогосподарської сировини триває вже близько 5 років. Високі і неврівноважені ціни і їх вплив на стабільність економік країн є одним із найважливіших питань, яке обговорюється країнами Великої двадцятки та іншими розвиненими державами.

Такі високі товарні ціни є позитивним сигналом для даної галузі, яка переживала зниження цін в реальному вираженні протягом багатьох десятиліть, і вони можуть стимулювати капіталовкладення в підвищення продуктивності праці і кількості виробленої продукції, що необхідно для задоволення підвищеного попиту на продукти харчування.

Найближчим часом у відповідь на високі ціни очікується підвищення сільськогосподарського виробництва за умови, що погодні умови залишаться нормальними. Товарні ціни повинні знизитися в порівнянні з початком 2011 р., але в реальному вираженні, очікується їх підвищення до 20% на злакові (кукурудза) і до 30% на м'ясо протягом періоду 2011-20 рр. в порівнянні з минулим десятиліттям.

У міру того, як високі ціни на товари проходять через систему виробництва і збуту продовольчої продукції, недавні факти показують, що інфляція роздрібних цін на продовольство в даний час збільшується, сприяючи тим самим підвищенню загальної інфляції споживчих цін. Дана ситуація викликає побоювання з приводу економічної та продовольчої нестабільності в деяких країнах, що розвиваються через зниження купівельної спроможності бідного населення.

Очікується щорічне підвищення світового сільськогосподарського виробництва в середньому на 1,7%, на відміну від 2,6% у попередньому десятилітті. Очікується уповільнення зростання врожаю більшості зернових культур, особливо олійних і кормових. Для того, щоб задовольнити потреби населення у продовольчій продукції, виробництво на душу населення повинно збільшитися на 0,7%.

Світове зниження темпів запланованого збільшення врожаю головних зернових культур буде продовжувати чинити тиск на міжнародні ціни. Очікується збільшення виробничого росту постачальників, у яких існуючі технології надають хороші можливості для покращення врожаю, хоча коливання між урожаєм і поставкою можуть збільшитися.

Сучасні ринки (товарні / валютні / фондові) характеризуються високим ступенем невизначеності та нестабільності, тобто підвищеним рівнем волатильності цін активів, біржових індексів та ін. В таких умовах процеси купівлі – продажу стають дуже ризикованими, для підтвердження їх ефективності потрібні нові підходи до обґрунтування стратегії фінансового менеджменту.

Висновки

Отже, однією із важливих проблем сьогодення є забезпечення населення продовольчими ресурсами в достатній мірі, що на даний час, нажаль, не вдається. Про це свідчить те, що в світі голодує близько 1 млрд. чоловік. Тому питання виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення продуктивності праці в цій галузі і т. ін. є досить актуальними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Латинін М. А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : [монографія] / М. А. Латинін. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2006. – 320 с.
2. Лозинська Т. М. Національний продовольчий ринок в умовах глобалізації : [монографія] / Т. М. Лозинська. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2007. – 272 с.
3. Саблук П. Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. – № 1. – С. 3-12.
4. Прогнозування і розробка програм. (Методичні рекомендації) / За ред. В. Ф. Бесєдіна. – К. : Науковий світ, 2000.
5. Сільське господарство України : Стат. щоріч. за 2010 рік / за заг. кер. Ю. М. Остапчука ; Держкомстат України. – К., 2011. – 369 с.

Прогнозирование мировых цен на сельскохозяйственную продукцию***Безсмертная О. Р.****Киевский национальный университет технологий и дизайна****Гавриленко О. В.****Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт»*

В данной статье описана система прогнозирования мировых цен на сельскохозяйственную продукцию. Данная система позволит стабилизировать проблему несоответствия между существующим и необходимым уровнем потребления населением продуктов питания.

Ключевые слова: *прогнозирование, продовольственные ресурсы, сельское хозяйство, продовольственный кризис*

Prediction world prices for agricultural products***Bezsmertna O.****Kiev National University of Technology and Design****Gavrilenko O.****National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute»*

This article describes a system of forecasting world prices for agricultural products. This system will help stabilize the problem of mismatch between existing and required level of consumption of food.

Keywords: *forecasting, food resources, agriculture, food crisis*